

LE COURRIER DE L'OUEST

ÉDITION EN QUOC NGŨ

AN HÀ NHƯ'T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BẢO NGÀY THỨ NĂM

Direction — Rédaction — Administration — Boulevard Delanoue, CANTHO

TỔNG LÝ: TRẦN-DẮC-NGHĨA

Chủ Bút: PHẠM-KỶ-XƯƠNG

GIÁ BÁN NHƯ'T TRÌNH

TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG

BỒN CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM.....	5 \$ 00
SÁU THÁNG.....	3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ.....	0, 15

FỒN CHỮ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3\$00
SÁU THÁNG.....	2 00

BỒN QUỐC-NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM.....	7\$00
SÁU THÁNG.....	4,50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua như't trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua như't trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho. — Imp. de l'Ouest

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MEDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bổn Dược Phòng kính cho chư Quý khách ở xa, sấn hay rằng: Nhà-nước cho phép Bổn Hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-thỉnh; nên bổn Hiệu ấn hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đăng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Những Rượu thuốc của Bổn hiệu ngâm, kể ra sau đây: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHÍ KHUẤT THUỐC, bất kỳ ho lâu mau, hễ uống vào nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Gia mỗi vế 0\$30, mỗi lố 12 vế 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gởi thơ cho Bổn hiệu thì bổn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CÂN PHONG THÁP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như: đau phong, tay chơn phù thũng, da thịt sưng nhừ, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chơn, đau nhừ trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau hừa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều liệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỞNG BỎ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người

Sắc dục quá độ, nhừ đầu chóng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cũ đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỗi mệt, đờn bà đường kinh không đúng, bạch đới xích-dải đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tổn thấy đều dùng được. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nổi.

BÁ BO-VỆ SANH TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ hơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rũ liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư

Bổn dược phòng hằng da tâm chú ý, tiếm Phương kia thế nọ hết sức mới chế ra được một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hễ am hư thì bổ am, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, đờn ông đờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thật hủy kém hao, hễ uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hồ-cốt và Mộc-qua, bổn dược phòng chẳng nên công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền

Đau trong xương, tứ chi rũ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhừ đầu phong, các thương thứ tích, cốt khí tìm la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ đờn ông đờn bà, hễ uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỚU

RƯỢU THUỐC BỊM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lực thơ cằn, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ được, còn như đau lưng, nhừ tay, mỗi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chơn bại hoại. Các chứng ấy hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của bổn Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chẵn, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhân để hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đó nữa. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gởi thơ để chỗ ở cho kỹ lưỡng thì bổn Dược-Phòng sẽ gởi thuốc đi tức thì, xin quý khách thử qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.
89 Rue de Paris Cholon.

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho đỡ mệt mỏi, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cũng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhưt hàng hảo chế y sanh, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán ròng những thuốc nhưt hàng, không hề làm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng rẻ, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán đắt hơn người Tây dân.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhưt là cho người đơn bà có thai dùng thì con mình sanh ra có đủ thịt và mạnh giỏi.

SOLUTION Dr DÉEM

Trị bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RÒNG THUỐC THƯƠNG HẠNG
và nhiều hiệu có danh tiếng dầu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, rất lực nhưt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì giữa dặng các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc, khác cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 600.000f.

Hàng này của Lanessa và Annam hùng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tác một đến là tại Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt.

Cũng gửi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gửi hàng lập tức.

Xin quý vị đến xem Hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rom hiệu Stella

Làm ròng hàng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khỏi trả tiền trước.

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đồ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, tế, kỷ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tây và khăn bằng tốt thương hàng, bán mới và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin, giấy hàm-ốt đủ cỡ đóng theo kiểu kim thời. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gửi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lưỡng mà gửi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nhà thơ má lãnh đồ và tôi cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant

Trương-văn-Hanh.
Cần-khai.

AN HÀ NHỰT BẢO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1.— Nghề cho vay ở xứ ta.	7.— Rạp hát mới tại Trà-niên.
2.— Phải làm dấu tích cách nào cho loại trâu bò khỏi làm sự giả dối.	8.— Tự do diên đàn.
3.— Kinh cùng chư khanh quan.	9.— Bất bình tất minh.
4.— Vui quá sanh buồn.	10.— Lời rao về giấy thuế thân mới.
5.— Tòa đại hình Cần-thơ.	11.— Lời nói phong phanh.
6.— Lễ khánh thành Bình-Thảo làng Tân-thời	12.— Thi tập.
	13.— Nam-kỳ Thời sự giá bạc giá lúa.
	14.— Một cặp oan ương

Nghề cho vay ở xứ ta

Tuy luật nước đã nghiêm cấm chẳng cho kẻ cho vay ăn lời thái quá thì mặt lòng; song gubưng kẻ ấy hàng trăm phương chước mà ăn lời nặng-nề mấy họ đi vay hoài. Người thôn thiếu thất ngặt phải đi vay, người có của biết: dầu buộc thế nào, lời nặng cách nào thì người thất ngặt cũng phải ép mình mà chịu. Bởi có nên nhiều bọn nghèo nàn đi vay một mà bị ép phải làm giấy đến hai, thì luật nào rõ dặng đều tẻ ấy mà trừ! Nhiều người đi vay bị thế đó mà trả mạng đời không hết nợ, trọn năm làm: dăm mưa chải gió cực khổ không cùng có dặng bao nhiêu đến mùa phải trả úp ráo cho nợ, rồi thiếu thốn mất đi vay mãi mà chỉ dặng trong niên, nếu trúng mùa thì còn khá khá trả vốn trả lời bằng thất mùa... Ô hô! lời lại thành ra bằng hai, trả chừng nào cho hết.

Vì bởi mối tệ này, nên xứ ta việc thương mại suy nhược, dầu rằng các nhà báo có dạ nhiệt thành bàn đến công ích chỉ việc lợi nguyên trong đảng thương mại thế nào đi nữa, tưởng cũng chưa có động cho dặng. Cuộc thương mại dặng thành vượt đồ số phải có vốn

cho nhiều, vốn nhiều tất phải nhiều kẻ hùn hiệp, hùn hiệp thì phải có người hào bộ mới dặng, song xứ ta nhiều ông giàu có chưa chịu lưu tâm về việc mua bán, vì tôi tưởng các ông nghĩ như thế này: mình có của dư dả, buôn bán làm chi cho nhọc, nay lo thế này, mai lo thế khác, mệt xat mệt trí, để của dư đó khi người túng thiếu đến, vào cuối ra lòn nằng nể mà vay hỏi mình, mình eo xách buộc thế này, ép thế nọ, ăn lời chẳng là dễ hơn là lo việc thương mại mờ mờ chưa chắc là lợi dặng.

Bà biết lúc bấy giờ, trong ít tỉnh xứ Nam-kỳ đã có lập Nông-Nghiệp tương-tế ngân hàng hội mà cho vay ăn lời nhẹ nhàng, nhưng mà hội có cho thì cho những ông có vườn đất hùn trong hội, còn những kẻ thiếu thốn ở ngoài nào có thoát khỏi cách bóp họng thắc hầu của mấy tay cho vay dặng đâu?

Than ôi! xứ ta bị cái tệ này tưởng là cái tệ dầy nhứt hơn hết nó ngăn cấm các việc nông, thương, kỹ-nghệ khó bề lẩn hóa. Vì muốn cạnh tranh các đều mới nói trên đây thì phải có mấy tay hào gia phú hộ xuất vốn lập hùn mới dặng.

Phạm-kỳ-Xương

Phải làm dấu tích cách nào cho loại trâu bò khỏi làm sự giã giò

(Tiếp theo)

Tôi liền đáp rằng: nếu hai ông đã tức, uận tôi lại vô phang, giã chúng trâu bò là loài vật của ta nuôi mà dùng làm công việc nó phải tuân theo ta sai khiến duy giao giáo là tại người, bây giờ mình ép nó thái quá sao đáng. Trước hết phải ép người: bỏ thói giao lận thì tự nhiên trâu bò không chỗ giao lận, lỗi ở nơi người nào phải nơi trâu bò xin hai ông nghĩ đó mà coi

Khi tôi giũt lời, hai ông bèn đứng dậy từ giã ra về vì tới bữa ăn cơm, tôi liền bước ra khỏi nhà hàng gặp một người bạn cố giao là M. L.... hỏi này giờ nói cái chi với 2 ông đó mà tôi ở bên này nghe cái om sòm đó vậy?... Tôi mới thuật lại cho M. L.... nghe liền nói: khó gì muốn làm dấu cho trâu bò chắt thật phải nói với thợ bạc đập kiến bằng thao mà trông vào lỗ mũi nó hàng liên lại, song cây kiến thao đó chẳng đáng quá một tất Langsa, trong cây kiến đó phải khắc chữ tên họ người chủ lấy đó mà cột sợi giây dăm luôn phải là tiện không hoặc là té sừng do từ chúng sừng dĩa dưới chỗ chỉ cựa tai lên tới chỗ té là mấy tất mấy phân lấy đó để làm chốt hay là xăm chữ vào lỗ tai phía da trong như thế thường mấy người mà họ xăm chữ vào mình nơi tay, ngực chớ đó, vậy làm sao mà mất dấu đáng, còn một dấu nữa là hai bên lỗ tai trâu bò phải đục lỗ tròn, vuôn tùy ý mình muốn làm dấu mà đục.

Tôi nói: Oii cố giao cợt sao chớ lại luận cách mới hơn hai ông kia ư! Cố giao nghĩ lại đó coi: nếu bằng thao, thì lâu ngày cũng mòn vậy rồi chữ lu mờ và thao cũng hay đứt vậy. Nếu có giao thì toàn lập thể lấy dũa dũa đục rồi làm kiểu khác hoặc không để vậy để gì biết được sao? Còn té sừng do phân tất lại càng rồi nữa sừng trâu bò chẳng lẽ một hàng vậy hoài mỗi năm mỗi khác, vì con trâu con bò thường năm thường lớn sừng nó thường mọc thêm ra rồi quá lệ của mình do đó nghĩ sao (giã hay thiệt đó?)—Việc xăm chữ vào phía trong lỗ tai trâu bò kẻ giao cũng có thể mà làm bằng cưa, lấy đồ đục thoa vào lỗ lấy tróc hết, sau khi lành phải mất dấu xăm đi.—Cố giao chẳng thấy người ta xăm trong mình mà chớ muốn lấy ra cho hết dấu xăm cũng có thể lấy ra vậy. Cách đục lỗ vuôn và tròn vào tai trâu bò không chỉ làm chốt, sự giao giáo cũng kéo léo vậy làm cho rách bay là đục rộng lỗ hoặc cắt ra tét hai rồi nói trâu bị kẹt cổng hay là quật nhấm tre vạt mớ vạt mà phải tét ra như vậy. Bỏ cố giao nghĩ coi tôi là cùng suy lộn nghĩ mới đi bởi từ người mà té ra chưa gặp đáng sự làm dấu cho trâu bò cách nào là chốt

Tôi chủ ý có một dấu muốn tiếm phương châm nào chốt thật cho bạn. Bỗng bạn dùng làm dấu trâu bò phòng ngừa cho khỏi sự giao giới và xao xiển nữa, song nghĩ ra rồi cũng khó, khó là cái dấu kín mà dùng chuông cho tất cả thì thành ra cái dấu chẳng bí nhiệm cho mọi người có trâu bò. Ấy vậy có một dấu này cần nhưt, xin trên Chánh Phủ cùng các tỉnh, nơi tòa bố, tòa án nhiều những chủ nào có nuôi trâu bò, cái

dấu tự nhiên của ai vậy làm, sau có bị trộm cướp xảy ra lúc đến xin phép lập tờ có thì mỗi con trâu sẽ đem cho đủ những xoáy tích, sắc, tuổi và chỗ làm dấu riêng nơi thân thể con trâu bò. Còn lúc bình thường những chỗ làm dấu chẳng nên ghi vào bài bộ phải để về phần riêng mẫu nhiệm của chủ trâu phòng chờ khi xảy đến.

J. Nguyễn-quang-Trường

Kính cùng chư

khán quan

Bốn quán rất cảm ơn chư tôn có lòng huệ cổ mà nhận xem tờ An-Hà Nhựt-Báo từ ấy đến giờ, ấy là phần chư tôn giúp cho bốn quán đứng vững bền tuấn nghiệp; còn phần bốn quán đây chỉ lấy tâm nhiệt thành đem hết chỗ nghe chỗ thấy mà truyền bá ra để đáp đền ơn cô cậpvới chư tôn và quốc dân ta trong lúc này. Vậy mới phỉ lòng của bốn quán.

Sau đây, cho đăng tiện bề chỉnh đốn trong các đều tôn kém: Bốn quán kính nhắc chư tôn vị nào mua báo An-Hà hoặc mời mua hoặc mướn năm rồi mà chưa đóng tiền, xin lưu ý giùm mua mandat gọi giúp ích cùng bốn quán thì ơn của chư tôn rất trọng rất trọng.

Bốn quán cần cáo.

Vui quá sanh buồn

Mùa ruộng một năm dài đằng đằng, làm chín chẳng mới được trái bông, biết bao cực nhọc đang trông, nớ nào

lại bủy xấp không tiếc của, mấy tháng chưa có lúa, tới lui tiệm khách thường hoài, mua làm chi những món chẳng cần xoi, cũng đó ngoại dụng, hoặc đám tiệc, cũng mồng năm ngày tết, gánh năm bảy tháng, món kia vật nọ của china, chẳng phải sang bạc nhà, mua biên số tới mùa đóng lúa, rất nên uống của, ba cái ngoài một giá có đau không? ngày này tháng nọ chấp chổng, mồng vui hoài quên sự nghiệp, vui sao máng kiếp, chẳng tha quản khách tiệm chảnh, vui làm sao hự cũa lại nhà, không tránh sông hải hạc, ăn ít đóng khoai lạc, thua trăm chục không hay, lỡ hể rồi qơ tạm hồi vay, nợ đòi riết tới cơn sấm nào.

Nông đông nghiệp ôi, liền khách trú gian sanh tài đại đạo, ấy là cần cho ai chẳng phải cho mình, mùa màng ngày tháng rộng thình thình, biết tới đó lúa thấp cao mà hồng bủy, bây giờ xin xét nghĩ, lúa trên một đồng rười một giá rõ ràng, lấy chi đỡ cơ hàn, lấy chi đâu để châu toàn thế nhĩ, buồn thay trước chẳng tiện nghi, buồn không cần kiem lấy gì độ thân, phú gia nhiều chỗ an cần, lúa nhăm giá mất bán lần gặp may, năm nay hạt lúa khó vậy, nếu qơ tạm bạc mua này đủ đâu, tháng này mà đã đảo đảo, còn 5 tháng nữa thâm sâu cho nhau, lý rồi biết liệu làm sao, xin qua năm tới rằng mau để phòng, đời lơi cạng tổ dục trong, xót thương đồng chường hết lòng biệ phần, rằng sao tránh khỏi nợ nần, ấy là hạnh phúc hồng trần chúng ta, thôi đưa ngày tháng lại qua, sớm không lo trước trời già khó toan, nghĩ coi khách trú ngoại ban, hiệp hàng gầy, dựng rõ ràng qui mô, chúng ta thể yếu đơn cò, mạnh ai lo nấy hổ đồ nghĩ nang, cho nên thương cuộc mơ màng, Huê kiều khi thì phơn đoan nước ta, dám xin đồng nghiệp, lo xa, xử mình mà chẳng bỏn ba kiếp thời cứ vui theo cuộc chơi bời, lợi quyền chúng dục trọn đời còn chi, đừng làm

nam tử tu my, người sao ta vậy than gì trí khôn, thương đời nên phải trung nghĩa, cho nhà nông nghiệp hương thôn háng tướng, hạ ngu tất gia tư lương, kẻ vậy người khác thể thường chẳng chung, cúi xin quân tử rộng dung, mĩa sâu có đốt nên dùng tiếng ngay.

Xuân-hòa Sốt-răng
Huỳnh-trăng-Nghĩa

Tòa đại hình Cantho

Hội xử kỳ thứ ba trong năm nay (1919)

CHÁNH BỔNG-LÝ:

Ông Saint Michel Dunezat, quan tòa áo đỏ.

CHƯỞNG-LÝ:

Ông Cressent, Biện-lý tòa Cantho

TÁ HỮU ÁN QUAN:

Ông Dessès, Chánh-Tòa Cantho

Ông Hercourt, Chánh-Tòa Long-xuyên

HỘI ĐỒNG DỰ THẨM:

Ông Lâm-quan-Yết,

Ông Nguyễn-ngọc-Côn,

Ông Nguyễn-quan-Tự,

Ông Lê-chí-Thuận,

Kỳ này tòa hội xử trong 7 ngày: 22, 23, 24, 25, 26, 28, và 29 Juillet, hết thấy là 24 việc, phần nhiều là trộm cướp sát nhân, hoặc là ngộ sát hay là cố sát v... v.....Hề là bất dặng, phép công bình phần xử ấy là lẽ thường. Có một việc tòa lên án xử tử hôm ngày 26 Juillet một tên cao-mên, Bỏn báo tướng cũng nên đem hết đầu đuôi gốc ngọn việc này vào đây chứ vị khán quan tưởng tất những đầu hung ác của tên Cao-mên này đã làm.

Tên Cao-mên bị xử tử

Tên Cao-mên này là Châu-Điệp kêu là Sam-Rông 38 tuổi, sanh tại làng Bích-tri tỉnh Châu-độc, con của Châu-Đước và thị-Muôn.

Châu-Điệp kêu là Sam-Rông bộ tướng vạm vỡ, mặt mày coi bặm trợn lắm, lúc nói chuyện cặp con mắt ngó lơ lơ lờ lơ ra bộ tịch háng hời, xem thấy ai ai cũng rõ là một tên hung ác. Khi dẫn nó ra xử giữa tòa thì thấy 2 chơn nó mang còng và xiềng 1 sợi tời tời, lính bỗng súng đứng nghiêm 2 bên mà châu nó.

Châu-Điệp kêu là Sam-Rông bị tiền án cũng nhiều, ngày 10 Décembre 1915 bị tòa Châu-độc kêu án 1 năm tù về tội chém tên Châu-Sút có vết tích, vì nó nghi cho tên Sút có tư tình với vợ nó. Khi mang tù về, nó hàm giết tên Sút làm cho tên này sợ bỏ nhà cửa trốn tới làng Ô-Lâm mà định trú. Châu-Điệp hay tin ấy bèn rủ Châu-Non đi giết tên Sút với nó. Khi gặp được, nó chém tên Sút nhiều vết, tên Sút rùng sức chạy khỏi vô trốn trong nhà tên Châu-Chu và tri họ thiên hạ tựu đến cũng đông. Tới lại Điệp và Non cầm súng (súng giữ của nó để đi ăn cướp) áp vào nhà tên Châu-Chu bắn vài viên thiên hạ hoảng chạy rảo, chúng nó bèn bắt tên Sút đem ra đóng cách 500 thước mà cắt đầu rồi chúng nó trốn mất. Từ đó về sau chúng nó phá xóm phá làng nay cướp xóm này mai giết xóm kia, hề động thì chúng nó rút vào trong rừng trong núi mà trú. Nội miệt Thất-sơn thiên hạ đến than oán nhưt là tên Châu-Điệp đầu đảng tụ tập ăn cướp. Điệp có tài gồng và chạy giỏi lắm, nên ít ai bắt được. Điệp có 1 cha nuôi là Châu-Yên, ở tại Bích-Trì cha mẹ Điệp chết sớm, nhờ lão này nuôi dưỡng nó từ lúc 7 tuổi cho đến lớn định vợ gả chồng cho Điệp. Ngày kia Điệp lên về thăm Châu-Yên, lão này càng giận dữ nó dưng làm đầu hung ác trộm cướp như vậy nữa, nếu còn thì lão sẽ mịch với quan đến bắt chẳng dung. Điệp lại cự với cha nuôi nó, nên ông giận đi báo quan đến bắt. Điệp thoát thân khỏi, mong lòng cố hận cha nuôi nó là Châu-Yên. Tới 1 bữa kia Châu-Yên đi với cháu là tên Phon lại nhà Hương cũ Hong

mà ngủ, vì sợ Điệp cố oán giết ông, đi nửa đường bị Điệp rình đánh bắt Châu-Yên đem lên núi Dải giết thối rồi bỏ thấy dựa kết núi. Sau tên Non là bọn đồng lõa cùng Điệp bị bắt về tội ăn cướp, Non khai Điệp giết tên Sút và Châu-Yên, rồi dẫn quan đến kết đá núi Dải chỉ thấy người ta nhìn dặng Châu-Yên là còn da mặt, tóc và cái chầu tằm. Non bị tòa Đại Hình Cantho kêu án 20 năm khổ sai ngày 21 Aout 1916. Còn Châu-Điệp trốn lên xứ Cao-mang (Kampot) cái tên là Sam-Rông cũng chuyên nghề ăn cướp vậy, bị bắt tòa Cao-mang xử 5 năm tù.

Nhờ dấu in tay tại Châu-độc và tại Cao-mang nên người ta mới tìm được nó là Châu-Điệp mà giải về cho quan Bồi-Thẩm Châu-độc, ngài xét mới rõ nó là bị nhiều án như sau đây:

Bị tòa Phúc án Saigon xử ngày 14 février 1914, 1 năm tù về tội ăn trộm, tòa Châu-độc xử ngày 26 février 1915, 18 tháng tù về tội ăn cướp và xử ngày 10 Décembre 1915, 1 năm tù về tội đánh người có vết tích và nó bị cáo liên can trong 8 đám ăn cướp đánh 2 lần tại Bích-Trì, 1 lần tại Tuol-pô, 1 lần tại Châu-Lang, 4 lần tại Thuyết-Nạp, mấy xứ này thuộc về tỉnh (Châu-độc). Lần nào đánh cũng có súng ống và lấy đồ đạc của người ta rất nhiều.

Giữa tòa, Châu-Điệp chịu có giết Châu-Sút và Châu-Yên, còn mấy lần ăn cướp ăn trộm thì chối rảo. Song bị chứng cứ rất đông, trên 30 người đồng quả quyết cho Châu-Điệp là một tên hung ác, cướp giết phá hại nội miệt Thất-Sơn hề ai nghe danh Châu-Điệp thì sợ chẳng khác nào sợ thú dữ.

Sau khi xét lẽ, tòa chiếu theo luật lên án xử tử tên Châu-Điệp và sẽ đem nó về xứ Châu-độc mà chém nghe lại nó có kêu oan về Đại-Pháp; song tưởng là vô ích.

Như Châu-Điệp này đây: chết chém cũng là đáng số, nời bắt quân bắt phụ

linh sanh đường đạo đồng là Châu-Yên vì lẽ phải cang nó, nó đã chẳng niệm tình đường đạo không nghe thì thôi, lại nỡ nào nhẫn tâm mà giết cho đành. Thiệt là: *Châu-Điệp chỉ tâm bất dữ cảm thú dã...! oán hờ...!*

Trộn đời làm ác, thì họa phải mang. Ấy rõ ràng Thiên-Đạo chí công, hề là: *ích ác ác sanh, sát nhưn giả tử. Rất phải.*

Lễ khánh táng đình thần làng Tân-Thới

Ngày 15, 16, 17 Juillet, làng Tân-thới tỉnh Cantho ăn lễ khánh thành đình thần của làng mới tạo soạn lại xem rất nguy nga đẹp đẽ vô hời. Treo cờ kết tuội rực rỡ, trên bờ thiên hạ dập đầu đầy dẫy đầy sá, dưới sông ghe xuồng đậu chật như nêm. Trong 3 ngày đó có hát An-nam và Triều-Châu cho nhơn dân vui coi.

Chiều bữa 16 Juillet, làng có thỉnh đãi tiệc các quan Langsa và Annam. Lúc 5 giờ rưỡi chiều tàu quan Chánh-Bổ ở Cantho vô đến, thấy cai sở tại là M. Phan-quan-Thiệu có trần thiết giàn hậu nghinh tiếp quan Chánh-Bổ và các quan rất nghiêm chỉnh. Tàn vừa cập cầu có viên quan chức sắc trên cầu là ông Hội đồng Khâm, trưởng tòa Thượng, thấy thông Cang, thấy cai tổng Thiệu, thấy cai tổng Quế, thấy cai tổng Qui, hội đồng Hoè, hội đồng Thanh, hội đồng Quí...v...v... và đủ mặt hương chức làng lại có học trò cầm cờ tam sắc lễ tựu tiếp rước. Quan Chánh-Bổ Tholance bước lên cầu, pháo nổ vang rân nhạc trời rùm tại chào mừng quan chủ tỉnh, theo sau có quan Phó bổ Giudicelli, vợ chồng ông Robin sở canh-nông, quan bang khoán Valéry, quan Trưởng-Tòa Carlotti, quan Đốc phủ Vĩnh, 2 quan phó lục-sự: MM. Guidicenti và Trương-văn-Từ, ông Mutel. Thơ ký tòa-bổ M.M. Nghia, Bích, Tường

Kiểu, Kỳ, Đại, Lang, Dương; Âu, v...v...
Hội đồ Trích, Nhưng sở Trùng-tiền,
Khinh thông ngôn Trang-sư (nhiều vị,
không biết tên dạng, nên chẳng đem
vào đây, xin miếng lời.)

Khi tiệc vừa mãn, trước khi dùng
rượu champagne, có thấy Cai Tổng Thiệu
đứng dậy xin phép quan chủ tọa và các
quan, rồi đọc một bài trần tở về cuộc lễ
khánh táng đình thần làng Tân-Thới đây
như vậy:

« Bẩm quan Chánh-Bổ chủ tọa,

« Bẩm các quan,

« Bẩm các ngài,

« Tôi lấy làm vinh hạnh đứng ở
« giữa tiệc rượu này mà tỏ lời cảm tạ
« quan Chánh-Bổ chủ tọa, các quan và
« các ngài có lòng hạ cố chẳng nề đường
« xá xa-xuôi đến dự cuộc khánh thành
« đình thần của làng sở tại tôi. Tôi thiết
« lấy làm vui mừng quá sức, ngày nay
« mà tiếp rượu dâng viên quan chức sắc
« hiện diện nơi đây chung vui chén thù
« chén tạc trong cái tiệc này, ấy là rất
« vinh rất diệu cho làng sở tại tôi biết mấy!

« Chư tôn cũng rõ, tôi sanh trưởng tại
« làng này, buổi tôi chưa lãnh quyền
« chánh Tổng, tôi cũng đã dự việc làng
« dựng thềm miếu, bởi vậy kỳ sùng tu
« đình Thần lại đây, tôi tuy là đương
« quyền Cai Tổng; nhưng mà tôi hằng
« sánh mình là một vị hương chức dâng
« lòng tâm hiệp lực cùng làng nông nô
« lo lắng trong cuộc này cho thành tựu.

« Mấy năm rồi, mùa màng tuy chẳng
« được khá, phần nhiều như điên lấm
« bề cơ cẩu, bởi nhờ sự chuyên cần công
« lao của hương chức và tôi cũng gia
« tâm trợ lực, lại như điển trong làng
« có đại hảo tâm kẻ ít người nhiều chung
« cùng phụng cúng dâng một số tiền
« cũng khá, nên ngày nay đình thần làng
« sở tại tôi dựng thấy một tòa to tát
« xinh đẹp như vậy!

« Sáng dịp nhà nước Bảo-hộ mới ăn lễ
« Khánh-hỉ hòa-bình, tôi xin thay mặt

« cho thần dân xứ Nam-kỳ mà xưng
« tụng cái thịnh danh anh dũng của Đại-
« pháp nay đã tẩy trừ đảng quân tàn-bạo,
« kể từ đây chúng nó như chim không
« cánh, cá không vì, thục thủ lai hàng,
« chận tất cả các điển huệ của chư Liệt-
« quốc Đông-minh. Ấy mới rõ lòng trời
« rất công rất chánh, cần: Nữ Tật Tựa
« buồn, ác lai ác báo.... đó....!

« Vậy tôi xin chư tôn đồng cạn ly rượu
« champagne này cùng tôi mà mừng
« giùm cho làng Tân-Thới sở tại tôi: là
« khánh táng đình thần được mọi đến
« an hảo và rập cùng tôi một tiếng tụng
« hô ca: thái-bình dân-dời-dời-miền
« viêng.

Khi thấy cai Tổng Thiệu đọc dứt lời
ai nấy đều vỗ tay vui mừng rồi cạn chén
rượu champagne, kể xem hát chơi xiây
lát đến khuya quan Chánh-Bổ Tholance
và các quan kiến từ lui gót trở lại Cánh-thờ.

Ômôn: Bùi-hữu-Lực (lai tin).

Rạp hát mới tại Trà-niên

Chợ Trà-niên thuộc về làng Nhơn-ái
(Cánh-thờ) tuy là một chợ vườn, song hơn
vật rất xem ra rất phiên ba thoáng cảnh.
Phố xá cũng là xinh đẹp, thiên hạ bán
buôn đông đảo, có mỗi xe hơi chạy từ
Trà-niên đến Cánh-thờ mỗi ngày tới lui 3,
7 chuyến.

Thường mấy chỗ chợ búa đồ hội,
bung đêm lúc nhàn việc chẳng biết lấy
chi giải húng, đã biết có từ điển, có
trà đình, song tưởng chẳng mấy toại
lòng hoang chí cho bằng xem ca nhi diễn
tích cũ chuyện xưa, nào là chúa thánh
tôi hiền, nào là trai trung gái nịnh, xem
nhiệm dâng vào lòng, noi gương lành
lành thói dữ, há chẳng phải trước mua
vui sau là hữu ích chăng?

Khá khen M. Nguyễn-chi-Lang rất hũa
chí, chẳng nài hao tổn xuất của lập một
rap hát tại Trà-niên, kiểu cắt rất văn vang
đẹp đẽ, chỗ ngồi coi hát sắp đặt vén khéo
sạch sẽ. Cách tiếp khách, M. Nguyễn-
chi-Lang thật là: niềm nở ân cần lắm,
mỗi việc làm tưởng cũng là vừa lòng
toại chí quan khách.

Khai trường hát hôm tối thứ bảy 26
Juillet 1919 đến nay, thiên hạ cũng vui
lòng vừa giúp đến xem thật đông. Ban
hát; hát để coi đồ cũng là mới. Vậy khách
quan đồng bào ta, đêm hôm rảnh việc
cũng nên thừa hũa đến rạp hát M.
Nguyễn-chi-Lang ở Trà-niên trước xem
chơi giải muộn sau giúp đồng bào làm
chèo nên việc, vì lúc mới khởi đoan mọi
bể đều tồn kém trước.

K. X.

Tự do diễn đàn

LẤY LÝ CÔNG MÀ LUẬN

Tôi thấy trong báo An-Hà, có ba bài
biện bác về bài thơ «Nhớ chồng trông
hông lòng» 1—bài của Mông-Giang Hòa-
Thượng, 2—bài của Mẫu-Đơn đáp từ,
3—bài của Tảo-nam-Vân.

Xét lại theo nghĩa lý thì bài của Hòa-
Thượng bắt đó không có làm lỗi chi, mà
Mẫu-Đơn với Tảo-nam-Vân hũa biện,
dụng khí huyết chi nộ, mà cái cớ cho om,
xét từ câu là lời nói hăm hớ, chứ không
đủ nghĩa mà tranh biện. Như câu Mẫu-
Đơn: «Nhớ chồng dựa cửa măng quên
ăn». Chớ chi đứng nói dựa cửa, thì có
đau mà bị bắt. Bởi chữ «dựa cửa» nó có
nghĩa lý về việc mẹ trông con. Còn câu
trạng thì Mẫu-Đơn giải lý chưa ra, trạng
chưa ra, về để nhớ chồng, sao mà nói:
«Tre luồn đau lòng ngại rập măng» sao
mà giải yếm cự nguinh tàn, thiệt là;
nghĩa lý cao xa lắm. Còn Hòa-Thượng
phá câu đầu «thời bạc chồng con biết

mấy tháng» là ý thần từ, ví dụ: như
một người nào chồng đi mà trông, than
nói: một mình rằng: «chồng con tôi cái
tháng sao nó bạc, đi không thấy về
«vậy thì có lỗi chi mà nói rằng: vợ kêu
chồng bằng tháng, không có ai nói vậy
sao? Có lỗi chi mà gọi rằng lỗi đạo
luân thường. Xét cặp luận của Hòa-
Thượng: «Buồn bà xem non non dạn
trắng, ngán ngơ nhìn nước nước da
nhân» Phái! hay! thật, trạng như vậy
mới đúng. Vì chẳng phải đến hiền đến
non, mới ngó thấy non nước. Phàm ở
nhà nhớ chồng mở cửa sổ ra xem cũng
đủ thấy núi non, lại có chữ «non dạn
trắng» là ở xa thấy dạn non, chẳng phải
lại gần mới thấy, Còn chữ «ngán ngơ»
phái! nhảm, hay, giỏi! khen! hể nhớ
chồng bắt ngán ngơ ngó quanh, ngó quất,
hoặc thấy dưới ao, hoặc xem vào thùng,
chậu, nước, thấy gió thổi mặt nước dưng,
nổi sóng, mà cảm xúc, cho nên ngái mới
cho là nước da nhân, mà thật nước cũng
có da hân, bề nước có sóng tức là nước
có da, cho nên chữ «Ba» là sóng, thì
chăm thi (thủy) chữ «Bi» vậy thì nước
có da đó.....

Mấy tiếng Hòa-Thượng ngái la tức...
tức... chắc là ngái tức giận, vì ngái là
một người tu hành mà phải buộc ra mà
cải sửa vì thấy người làm sai, nên ngái
phổ hóa cho chúng sanh. Cũng như cái
đều dữ chỉ việc lành. Vậy có cang hệ
gì tới bốn phạm tu niệm, còn làm Hòa-
Thượng phải cứu dân độ thế, làm feh
cho đời, chớ phải cây gỗ chi mà làm thỉnh
không nói; hai cửa tức, hoặc là ngái tức
cười chêu? Theo ý càn của tiện tỳ
tưởng có khi ông Hòa-Thượng này cũng
là tay học trò, bởi lỡ vận hay là nhảm
dời, ngái mới ăn vương vương phật, tuy
ngái ăn tương chưa muối măng măng dẫu,
cũng biết thương dân-đoàn xã-hội, vì là
ngái thấy Mẫu-Đơn làm thơ ấu nói loạn
luân e trẻ em ngày sau hũa đọc thơ mà

đọc làm chướng? Cho nên ngài cứ chẳng đã mới sửa gươm đó tuổi, vì Mầu-Đơn có kêu lục chân bô, ấy là cố ý khoe khoan, nên Hòa-Thượng ngài nằn nể sắc mà chỉ điểm mầu đó. Còn tôi lại thấy nói: ngài là người ngoại xã-hội, cái đó mới làm to có ai mà ngoại xã-hội dặng, như Hòa-Thượng đi tu cũng là một xã-hội làm lành có chi mà ngoại xã-hội. Bởi ngài mang chữ tu, chứ chi ngài là người thế gian, chắc là ngài không hiểu, ngài phải hầu nài mấy chữ đó, tưởng có khi cũng phải mang lỗi đa.

(Cầu-kho) — Vô-thị-Tất.

Bất bình tất minh

Xem báo An-Hà kỳ trước thấy bài «Trông-Chống của cô Mầu-Đơn, kỳ kế thấy bài «Nao-phân» của ông Hòa-Thượng Minh-Chánh, và kỳ này thấy bài đáp từ bài «Nao-phân» của cô Mầu-Đơn. Xem qua ba kỳ, mở mang dặng ba hiệp trí. Cảm ơn ông Hòa-Thượng và cô Mầu-Đơn, khéo đeo lời châu ngọc vào Báo, ước ao Báo quán An-Hà dặng thêm ít vị trợ hất mầu nhiệm như thế, thì chẳng những tiếng hay hay đến cõi «Miền-dưới» (Singapore) này, mà khi phải hay đến miền «Ấn-đô», «Châu-Giang» hay là Afrique.

Vậy xin phép cô Mầu-Đơn và ông Hòa-Thượng, cho tôi «Phê Blue» thêm vào hai bài phân đáp đó, ngõ hầu chia vui với hai vị. Mò dăm mầu hóa cửa Bạng, chỉ trông lượng cao thâm xét.

Ông Hòa-Thượng tức vì «Thi» chưa hiểu mà hờ mồi, rất dỗi tu hành còn tức thay, hướm chỉ kẻ tục xem qua để uính? Ngài gọi thơ chưa chính, chỉ lòng Ngài thật là chả phải tìm với thôi lòng. Vì ngài nghĩ cho cái điệu văn-chương là điệu quý báu vô giá, phải dùng cho đúng điệu đó má thôi. Phàm bài thi chỉ hể

đọc qua cho xuôi, chính đối phải phép, niêm lục đủ, chẳng những đọc nghe êm-tai, mà khỏi uổng lưỡi. Chính thi mô mà vẹo vẹo, đừng nói ông Hòa-Thượng, một trang thức giả kia đọc qua cũng điếc tai và dờ lưỡi.

Tôi dám hô lớn rằng: Hòa-thượng mà bắt thơ đây, chẳng phải muốn trách tài cũng cô Mầu-Đơn, vì ngài sáng có tâm; kinh chẳng qua là ngài muốn đeo thêm cái ngòi văn chương ra cho cô Mầu-Đơn niếu thể cho nên trung ngôn ngịch nhĩ.

Phàm ở đời, người nào khen mình thì mình cho rằng «Bợ», còn ai chê mình thì người ấy là «Thầy». Mấy ai mà dám tự xưng rằng: đủ, đủ như Đức Khổng-Tử kia, còn có chỗ phải khiêm thay. Bữa kia Đức Khổng-Tử dạo xe, tới khúc đàng kia, có đứa bé ngồi vọc các đứa đàng. Ngài dạy nó tránh, nó đứng dậy chỉ gò đất của nó mới đắp làm một cái thành mà rằng: Xe tránh thành, thành bắt tránh xe. Ngài nghe qua thoát nhiên xuôi, bước xuống xe hỏi nó.... đáp dặng,.. rồi nó hỏi ông: Chớ lòng mày trên mặt ông mấy sợi??.....

Muốn cho bài thi hay, muốn cho lần lần làm thi hay, phải để cho người bắt bẻ. Ông Hòa-Thượng bắt thơ, lời nói rất thanh tân, đúng như ý phải bắt. Chữ tôn xét coi, chữ Tuồng, Mầu, Nhãn, câu trang, câu luận, có cái ý ông Hòa-thượng bắt bẻ đần. Đây tôi xin chép y lời của cô Mầu-Đơn trông chống như vậy:

Đề: không chống trông bông lông.

Vần: Thành ăn mần nhân rằng:

Tráo trờ bất nam rẻ xích thăng,

Nhớ chống dựa cửa mắng quên ăn,

Mặc mơ tưởng bạn ngồi khoan rẻ;

Tre lườn đau lòng ngại rấp mẩn,

Ngày lung chờ lín xuôi ruột quận;

Canh tàng vắn vắn khiến mảy nhũn,

Bán khoán khôn nhập Liêu-tê mộng,

Đéo dắc oanh vàng giận nghiêng rằng.

Đề cũng ngộ, vần cũng hay, bảo ông Hòa-Thượng đừng tức sao được, (uên học bài này cho thuộc, phòng đi chơi trên núi ngấm có thú vị).

Cô Mầu-Đơn ơi! Thưa cô đừng rõ: Đâu rằng thi cô có thật lao nhả đi rửa, mà có người bắt bẻ, thì cô cười mới hay. Người bắt trúng mới ra cái lẽ, còn có cho người bắt trật, một cái hàm thỉnh của cô cũng đỡ cho người hăng, lựa là phải buồn chi lời nặng như thế.

Tôi và chẳng ở xa xuôi, mỗi lần nhận được báo thì trễ lắm, vì phải cách bẻ cá. Nên tôi chắc ông Hòa-Thượng phải đọc trước hơn tôi, chỉ cho khỏi ngài niệm kinh cứu.....

Từ ngày tôi học xen Báo đến giờ, hằng nghe mấy ông chủ bút luận rằng: Cái trách nhiệm của người chủ bút lớn lắm, mà hình phụ diễn cũng phải trách nhiệm nữa. Vì cầm cây viết mà viết ra cho cả mọi người xem, không phải dễ. Đặc đi sửa lại chloh dơn năm ba lần, mà còn chưa hết lỗi. Huống chi cầm viết mà quơ đùa, đặc dễ nhỡn tiếng: «phan ngan hĩa chữ» v...v..., không sợ nặng cho tờ báo chướng?

Phản phép đề: thơ nôm, ai muốn ra để chi, vận chi tự do.

Biết vậy, ngặt vì cô Mầu-Đơn mồm làm thơ trông chớng, trông chống mình mà. Cô nói rằng: không con cái chi, chống đi đần vắn, nhớ, mông, trông.... Mà đề: «Không, Chống, Trông, Bông, Lông». Chớ chi để nhớ chống thì ý dảo. Theo lời cô nói, rồi theo đề dường ấy bảo hàm thỉnh dặng chướng?

Cô Mầu-Đơn ơi! Cúi xin cô đổi cái giận của ông Hòa-Thượng ấy làm vui, vì tục dốt nói: No hết ngon, giận hể khôn. Đám thắm đáp từ, nghe có thú vị.

Tôi đây cam phạn bắt tài, nhờ cô chỉ bảo việc chi hay trong Báo dặng tôi bắt chước theo, chớ cô mắng giận vậy hoài tôi buồn lắm.

Singapore; L. Q. Nguyễn-Hiền

P. S. Xem nhứt Báo, ai cũng kiếm vui, xem nhứt báo mà tôi buồn, thế có tức chướng! Tờ Báo là tờ tóm các bài luận, lời lý đáng cho muốn kẻ trông vào. Trộm trách ông Chủ Bút, nỡ lòng nào mà dặng báo những lời tay ngạn như thế. (xin coi lại bài đáp từ của cô Mầu-Đơn thì rõ là lời nhả ngọc phúng châu là dường nào ???)

Hèn gì..... phải rồi, sợ.....kiểu luôn.
Nguyễn-Hiền

Quan quyền Tổng- Thông Đông-Dương viếng tỉnh Cantho

Ngày 5 Août 1919, quan quyền Tổng-Thông Đông-Dương là ông Monguillot có đến viếng tỉnh Cantho.

Nhơn vì gặp xuất bản kỳ này, tuần sau Bồn báo sẽ đem trọn cuộc lễ trên thuyết mà tiếp nghinh ngài cho khán quan xem.

Nam-kỳ soái phủ Tỉnh Cantho

Lời rao cho nhơn dân bốn-quốc hay rằng nội trong năm 1920, hải thuế thân phát hồi đầu năm sẽ đổi lại một lá bài mới dùng trong năm năm.

Phàm người nào troac lúc này không có giấy thuế thân hay là cầm giấy thuế thân chẳng đúng tên họ của mình thì phải xin đem vào bộ đình làng mình ở trước ngày 1er Novembre 1919 và phải trưng cho đủ bằng cớ về gốc tích mình. Những kẻ ấy thì khỏi bị phạt về tội không giấy thuế-thân.

Kể từ ngày 1er Novembre 1919 những dân nào mà chẳng có đúng bộ đình của làng thì sẽ bị bắt và buộc tội theo luật định rồi mới cho vào và lãnh bài thuế-thân.

Bộ đình năm 1920 sẽ làm hai bốn theo kiểu thức mới, và sẽ gởi cho các làng trước ngày 15 Aout 1919.

Trong giấy bộ kiểu mới ấy hương-chức để cho đủ mấy khoản chỉ dạy, trừ ra khoản để số hiệu bài thuế-thân, về phần Tòa Bô làm.

Hương-chức phải đem vào bộ đình:

1° Những dân bộ còn đóng thuế;
2° Những dân bốn quốc nào không có bài thuế-thân cũn; cấm bài thuế chẳng phải tên họ mình mà ở trong làng đã xin đem vào bộ trước ngày 1er Novembre 1919 và đã có trưng đủ bằng cứ về gốc tích mình.

3° Những người dờn ông từ 18 tuổi sắp lên được miếng sưu thuế vì các duyên cớ.

Công việc này phải làm cho kỹ lưỡng và sẽ có Cai-tổng, Phó-tổng cùng các Quan chủ quận xem xét.

Bộ đình làm như vậy rồi phải gởi đến Tòa-Bô ngày 1er Novembre 1919.

Chẳng bao lâu đây sẽ gởi thêm cho các hương-chức những điều dạy biểu khác.

Quan chánh tham biện

Tholance

Lời rao đấu giá

Ngày 18 Aout 1919, tại Tòa-Bô Cánhthơ lúc 9 giờ ban mai sẽ cho phép đấu giá chịu nầu cơm cho học trò trường trong tỉnh Cánhthơ hạng 1 năm kể từ 15 Septembre 1919 tới 15 Juillet 1920.

Sự đấu giá phỏng định chừng..11.000\$00
Tiền thế chừng tạm là.....275\$,00
Tiền thế chừng thiệt thọ 1.650f,00

Giấy tờ về sự đấu giá này, để tại tòa bô Cánhthơ và nơi tòa nhĩ đình Thượng-Thơ Saigon. Ai muốn đấu giá đừng phép đến đó mà xem trước.

Lời nói phong-phanh

«Lời nói phong-phanh» là một lời nói có khi thiệt mà cũng có khi chẳng thiệt vậy, vì là một việc ngày nay đã nghe vậy ngày mai lại đổi ra khác không chừng. Thế thì «lời nói phong-phanh» cũng chẳng khá tin cho lắm; nhưng mà cũng nên chú ý để phòng khi việc sẽ hiện ra như vậy chẳng sai.

Muốn cho chư vị khán quan xem chơi cho biết lời nói phong-phanh, vậy kể từ đây về sau, Bôn-báo xin đi hành vào khoản này những lời nói phong-phanh, nghe làm sao đem y làm vậy, không thêm bớt một mảy râu những lời ấy thiệt giả thế nào, Bôn-báo chẳng dám công nhận.

Sau đây xin chư vị chớ tưởng lời nói phong-phanh đó là của ai nói mà cật hỏi. Bôn-Báo thà cam thất lễ chớ chẳng chịu cho biết là ai nói đó.

Nghe nói phong-phanh rằng: tuần rồi tại Châu-thành Cánhthơ trong một cái nhà hàng kia người ta chơi bài «Thính cữu» lớn, chơi đến 100\$ một chến. Không biết lúc này còn chơi nữa hay hết?...!

Nghe nói phong-phanh rằng: Ngày 26 Juillet 1919 lúc Tòa Đại-Hình hội xử tại Cánhthơ, ông Saint Michel Dunezat quan Tòa áo đỏ và ông Hercourt quan tòa dự xử mỗi ông bị ăn cấp hết một cây dù giá 8\$ một cây. Dù ấy để trong phòng nghị án (salle de délibération) chẳng biết quân ngũ nào mà dám sờ tay vào đó mà lấy...?.. Thôi...rồi...quá trời!... Tòa đó, xử đó, ăn cấp đó...! Hết nói.. Thật là Âm-bôn chẳng sợ ông Tiều, ma quỷ không kiên Thấy Pháp...đó.

Nghe nói phong-phanh rằng: Rằm tháng bảy tới đây, Bôn-hội chùa Âm-Hôn ở Cánhthơ không làm chay như mọi năm, tính thí rế mà thôi.

Nghe nói phong-phanh rằng: Thấy xiao Máy ở Cánhthơ đã đi coi vợ nhiều chỗ mà chẳng xong, nên thấy giận tính ở vậy cho đến già chẳng thèm cưới vợ nữa.

Nghe nói phong-phanh rằng: ít ngày nữa đây tiệm của M. Trầu-Mạnh ở đường mé sông Cánhthơ sẽ mở thêm 1 mới hàng nữa là khoai bún lể các thứ rượu tây.

Nghe nói phong-phanh rằng: lúc này dân sự tỉnh Biên-hòa miễn chuồng M. Lê-trung-Lương là lương-y trong hỗn tinh lắm, chẳng phải nại chuyện cần phạm sự mà thôi, lại còn tánh hạnh ngai cư xử với mọi người rất vui vẻ tử tế.

Thiệt là danh bất hư truyền, vì lúc M. Lê-trung-Lương giúp việc tỉnh Cánhthơ thì cách ngai thù tạt, chẳng những với bằng hữu mà thôi, với ai cũng là vui đẹp tất cả. Bởi vậy: Khi ngai thừa lệnh trên đời đi Biên hòa, mọi người ai ai thấy đều mến và tiếc.

Nghe-lóng.

Thi tập

HỌA BỐ THI

Rõ ràng thế giới một tay thần
Lớn nhỏ chế phân rất nhiệm mầu
Nửa khắc tạo nên trời bốn góc
Một giờ hóa đủ đất năm châu
Đạn phai chao biết mần non nước
Lịch xảo thêm hay bực cát lâu
Cây cỏ thấp cao tùy ý đẹp
Rõ ràng thế giới một tay thần.

Báclieu: Lê-chơn-Tâm dit Thận.
Mời Mlle Mầu-Đưa họa lại chơi.

THƯỜNG-NGUYỆT

Ba ngàn thế giới nguyệt soi chung,
Ngọc trắng chả xem uống quá chừng,
Rủ kẻ Viên-Hoàng cùng Tạ-Thượng
Thọ đường Tri-sĩ đến Thiên-Hùng

Ra sông Xích-Bích tra mùi cá
Chẳng khách Hàng-Chu chờ rượu đồng
Muốn đến Quảng-Hàng chơi với nguyệt
Ngất không Công-Viêng biết sao xong.

Báclieu: Lê-chơn-Tâm dit Thận.

Mời Mlle Nguyệt-Chiến họa lại chơi.

BÔNG MAI THƠ

Thơ thơ đầu non chiêm báng xuân
Quảng bao hơi lạnh trở lưng bưng
Sắc trong tơ giá thành không lá
Cánh trắng nạm sương tuyết lợp vừng
Đem tin dương-hòa người hớn hờ
Bây điểm tăng-thọ chúng vui mừng
Bốn mùa ước đợi dừng rơi rụng
Cho thỏa mắt xanh chớ mới uong.

Lê-chơn-Tâm dit Thận.

Mời Mlle Xuân-Mai (Mytho) họa lại chơi.

NGU-CƠ TỔNG BIỆT SỞ HẠNG-VÔ

Tư bề binh hán kho toan đang
Sự thá nấy thôi thất mới an.
Ba tất hơi rồi thương Sở-chúa
Hai hàng lụy ứa giận Lưu-Bang
Giết tình chi sá thân bèo bọt
Lánh nạn quảng bao vốc ngọc vàng
Dưới trướng dám xin dưng binh cọng
Pháo tay quân-lương kéo dân làng.
(Vi tưởng danh thi).

Nam kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 6 f 80
Đồng-Dương..... 6 80

Giá lúa

Từ 5\$20 cho đến 5\$30 một tạ, tùy theo thứ lúa.

CANTHO

MỘT ĐAM BÀI CÀO BỊ BẮT

Ngày 1er Aout 1919, có kẻ đến bốt (poste) báo cho ông cô hay rằng: tại nhà.

chủ tên... ở đường nhà-thương (Cán-thơ) có nhiều người chơi bài cào. Lập tức, ông cò và 1 người sêu-dâm (Gendarme) đến nơi, gặp sòng bài cào thấy nhiều người đang chơi, áp vào bắt được 3 người đờn bà và 1 người đờn ông, còn bao nhiêu thì chạy tán loạn mất hết. Lấy được đồ tang là: 1 chiếc chiếu, 1 bộ bài cào, 1 đồng ngoài bạc các, mười mấy đồng tiền Annam (dùng lấy xâu) và 4 đôi guốc, người và vật tang điệu rảo về bót tra vấn, nghe lại mấy người bị bắt có khai cho nhiều người nữa.

Hạch hỏi xong xuôi, qua bữa sau, 2 Aoút, giải nội vụ đến tòa cho quan Biện-Lý phân xử.

HẾT XE HƠI TỚI XE MÁY

Tuần rồi báo có thuật chuyện xe hơi cang chết 1 đứa con gái 10 tuổi tại đường đi Phong-Điện, kẻ đó xe hơi lại cang nhảm gốc tích ở đường Ô-môn. Lúc này xe hơi hết cang, tới phiên xe máy thì phải Bữa 28 Juillet, 1 cái xe máy của tên... chạy ngang cái cầu đi xuống rạp hát cũ (Cán-thơ), ruồi nhảm lúc nhiều người cũng đang đi trên cầu đó, sợ cang nhảm người nên phải tránh lại đụng nhảm gánh cuối đồ xô xe ngã vào lang-cang đụng gãy «rayon» 2 cái, tên đi xe va đầu vào cây sặc (mọc sừng) nổi u 1 cục bên phải xuống giấc đi về một nước.

Hôm ngày 1er Aoút 1919, tên X... cũng vọt vọt đạp xe máy như bay.... giời!... ngang rạp hát Messner, cang nhảm đĩa con của tư Ch.... té lăn cù xề mặt. Lính bắt nội vụ về bót.... vọt.... vọt.... nằm sát mình xuống xe chạy cho mau.... giời!...

NỖ TÁ NGỒ!...BẮT....

Ngày 1er Aoút 1919, lúc 6 giờ sớm mai có 2 tên chệch đánh lộn với nhau tại cầu tàn lục-thị, lính bắt về bót. Có phạt mỗi tên 0\$80. Xét ra 1 tên chưa đóng giấy thuế thân năm nay, nên làm phúc bảm giải nó đến quan Chánh-Bổ.

KHOAN ĐÃ.....KIẾP ĐOẠN TRƯỜNG CHƯA MẢNG!

Đêm 1er Aoút 1919, tại nhà-thương Cán-thơ có 1 á tên là Huỳnh-thị-V.... ký rừ (diêm), vì mang chứng nghiệt phải bị bắt cầm tại nhà-thương mà đường bịch. Hơn một tháng rồi, thế bịch chưa giết, á này buồn cho thân túi cho phận, toan giả bước Dương-quang, tắm miếng Di lộ, lên lấy á phiện (ở đâu mà có???) hòa với dấm (ai cho??) mà uống.... Dè đâu: kiếp đoạn-tràng chưa mảng, số bạc inang còn tên, khiến cho đoàn ký nữ khác hay, tri hô lên, quan thấy cứu cấp cho uống thuốc mửa, rữa bao tử, lấy A-phiện ra dặng hết.

Giày lần thị V.... tỉnh dậy... khóc.... Ấy là: Suối vàng cũng muốn liêu mình, ai hay nói: phận bạc còn chưa giết nơ... mà.

Ô-MÔN

ĂN TRỘM CHÉM CHỦ NHÀ

Đêm 1er Aoút 1919, tại làng Thới-an-Đông (Cán-thơ) lúc 2 giờ khuya có ăn trộm cạy cửa vào nhà tên Ngô-văn-Thị mà xúc gạo lấy đồ rồi lại lấy luôn một chiếc xuống nữa. Khi chúng nó đẩy xuống tên Thị hay, xách cây ra đập trúng 1 thằng, thằng khác nhảy lại chém tên Thị một dao trúng nhảm đầu gối, vọt rất nặng thấu đến xương. Rồi tóm gạo và đồ chạy mất, chừng tên Thị tri hô dặng, ai này lại chẳng thấy ăn trộm đó, lo chở tên Thị đến nhà-thương cho quan thấy điều trị.

Lời rao

Kính lời cho lục chân và chư vị dùng rượu dặng rõ: kể từ ngày 1er Juillet 1919, thì những người khách trú và Annam đặt rượu tại Nam-kỳ sẽ thôi bán rượu máy Langsa nữa, chỉ lo bán rượu nếp của mình đặt theo cách thức của người Annam tự thuở giờ mà thôi.

Một cặp oan ương

(Tiếp theo)

Phản-chí-Từ lấy làm lạ: «Sao mẹ thằng nhỏ này lại nói nó họ Khương: một họ với con ta mà lại giống con ta chẳng khác, nghĩ rồi liền hỏi rằng: «Mẹ cháu ở nhà nào, có cha cháu ở đó chăng?»

Khương-cầm-Nhung nói: «Mẹ tôi ở trong nhà kia, còn cha tôi ở xa lắm, mẹ tôi ở ở Bắc-kinh, không biết chỗ nào hết. Tôi trông cha tôi quá. Thôi bà vô nhà chơi với má tôi.» Nói rồi kéo tay Phản-chí-Từ đi.

Phản-chí-Từ và đi và ngắm nghĩ rằng «Cha đứa này ở Bắc-kinh, xưa con ta cũng ở đó. Hay là Khương-trí-Ngọc khi ở nhà có tư tình với nàng này chăng? Thôi để vô nhà hỏi dò ý cho biết, vì được đứa này cháu nội, cũng đáng ngàn vàng còn nằng hóm qua đã nên trang thực nữ nhan sắc chẳng nhường hoa nữ, cốt cách không kém tiên nga, lời nói rất thanh tho, miệng cười đều xinh đẹp, nếu trời xuôi dầu đã đáng dầu, cùng Trí-Ngọc nhảm ra xứng lắm.

Giày phúc đã đến nơi Lý-mỹ-Nhan ra chào hỏi. Trà nước vừa xong Phản-trí-Từ mới gạy hỏi rằng: «Chàng hay cô ở xóm này đã bao lâu rồi, tuổi tác cô năm nay dặng mấy?»

Lý-mỹ-Nhan đáp rằng: «Tôi mới đến ở xóm này xưa rày không bao lâu, tuổi tôi năm nay dặng hai mươi lăm một.»

Phản-chí-Từ hỏi tiếp rằng: «Cô có mấy đứa con thằng này nhỏ hay là lớn, chồng cô đi đâu vắng?»

Lý-mỹ-Nhan nghĩ thầm: Không lẽ nói không có chồng, mà cũng không lẽ tỏ thiệt việc mình làm chi, hay hơn là mình nói trước cho qua rồi, vẫn Khương-trí-Ngọc ở Bắc-kinh xa lắm không ai rõ mà sợ. Nghĩ như vậy bèn vọt và đáp rằng: Tôi có một thằng này, cha nó đi làm tại phủ nơi hàng làm hàng nhiều của Tôn-chấn-Hành.»

Phản-chí-Từ hỏi nữa rằng: «Chồng cô đi đã bao lâu, sao cô không đi với chồng cô cho gần gũi với nhau bộ cô chẳng thương chồng cô hay sao mà chịu ở đường trường cách trở cô phòng lạnh lẽo đêm đông như vậy.»

Lý-mỹ-Nhan nghe Phản-chí-Từ hỏi nhiều đến động đến tâm tình thì rung rung nước mắt mà tạ rằng: «Bác hỏi nhiều đến trong tâm sự của tôi thiệt là khó phân giải, xin bác miếng lỗi.»

Phản-chí-Từ liền nói «Cô hãy phân đi về việc oan ứ thì nên tỏ cùng người niên cao kỳ trưởng họ may có kế mà giải ra, nếu để chất chứa trong lòng chi cho khỏi tương tư phiền não, thiệt mình ích chi. Hay là cô cùng người kết nghĩa âm thầm, sợ thiệt lộ mà bỏ bang với bạn, cô đừng ái ngại, hãy trấn thiệt với ta, nếu có thể chi, ta chẳng tiếc công khó nhọc.»

(Sau sẽ tiếp theo)

Huỳnh-bá-Tướng.

Minh-Lương. — Rạch-giá.

Truyện này in rồi và có bán tại nhà in An-Hà, (Cantho) giá 1 cuồn là 0\$ 35, mua nhiều về bán tính giá nhẹ

Việc nên làm!!

Rượu Rhum Stella làm tại Cantho, đặt rỗng bằng nước mía, uống đã ngon mà giá lại rẻ.

Vậy Bồn hiệu kính cùng chư quý vị rồ: Như vị nào muốn lãnh về bán dặng kiếm tiền huê hồng, xin viết thư cho Bồn hiệu mà thương nghị.

Lãnh về bán khỏi trả tiền trước, bán dặng bao nhiêu thì trả tiền bấy nhiêu.

Còn như vị nào lãnh rượu về mà bán chẳng dặng, thì gởi trả lại cho Bồn hiệu cũng dặng vậy, miềng là ve còn tốt thì thôi.

Société des Sucres et Rhums de Cantho
Kính Gạo

BÁN

1 cái xe hơi 1 chỗ ngồi, hiệu Peugeot
còn tình hảo. 4 cái caoutchouc mới thay.
GIÁ..... 1500\$00

Muốn mua xin viết thư cho Báo quán
An-Hà mà thương nghị.

Võ văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn-Thơm lập, gọi là "Võ-Văn, học hiệu" đã khai từ hôm 4 Novembre 1918. nay được 50 trò nam và nữ vào trường

Thầy giáo cần mẫn con nít học mau lần phát vô cùng.

Tiền học và ăn, ngủ phải đóng trước tin giá như vậy.

Học ngoài (không ăn ngủ) ...4\$

Học và ăn buổi trưa,7

Học và ăn ba buổi, ngủ tại trường 12

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà đóng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Võ-văn cũng thâu, cứ mỗi phiều 100 francs thì kể là:16\$

Bữa 3 Juillet bài trường tới 15 Août thi tự, còn kỳ bài trường Tết thì cứ rằm tháng chạp bài, qua rằm tháng giêng thì tự. Bà con có bác ai có dịp đi Cánh-thơ ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

AI có cần hỏi thăm điều gì, xin gửi thư cho Ông Võ-văn-Thơm, thì lập tức có thư trả lời

BÁN

1 cái máy hơi sức mạnh 6 ngựa, có đồ đồ phụ tùng sáng sủa, (carburateur magnéto, holle de changement de marche)
Mua về gần vô cu-nốt tiện lắm.

GIÁ.....200\$00
Muốn mua xin viết thư thương nghị
nơi Báo quán An-Hà.

LOI RAO

Tại nhà in Hậu-Giang Cantho có bán hộp để đựng đồ cho học trò dùng kêu là PLUMIER; trong hộp ấy có:

1 cây viết chì đen, thứ tốt

1 cây viết chì đầu xanh, đầu đỏ

1 cây viết mực có găm ngòi viết

GIÁ mỗi hộp LÀ 0\$40

Tiền gửi phụ thêm. 0\$10

Cũng có bán các món khác nữa, giá rẻ lắm, xin viết thư thương nghị.

Kính cáo

MỸ KÝ

TIỆM HOA CHƠI DUNG VÀ KHẮC CON DẤU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách đáng hay, tại tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mở thun bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điều hân một theo lá nhãn hiệu, vân vân.

Mộ bia chạm bản đá cẩm thạch.

Có thợ họa chơn dùng nhấm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô bở, nước thuốc mực Tàu, viết chì than, họa biểu liễn và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous genres

Tương-Ngọc-Giư cần khai

記善會**TẶNG THIÊN KỶ**

DIT

TẶNG-NHAI

Entrepreneur des travaux de construction
(Cantho-Ville)

Lãnh soát các công việc

— HỒ VÀ MỘC —

CẮT NHÀ—LÀM HÀNG RÀO—ĐÚC CỐNG BẰNG
ĐÁ TRƯNG— CIMENT— ĐÓNG CỬA LÁ SÁCH— CỬA
LÒNG HỒ— VẪN BOA TÂY.

Quyết làm ăn bền vững, tôi cứ lấy
mực thành tính làm dấu.

Các việc tôi lãnh, thì tôi hết lòng lo
lắng cho toàn vẹn, cho mau mắng,
những thợ của tôi đều là thợ lựa, rút
tay giỏi khéo không mà thôi. Xin trong
chợ quân tử, ai muốn mượn tôi làm
việc thì khá viết thư cho tôi,
hay là dờn gót đến nhà tôi: CHÂU-THÀNH
CÁNH-ĐƯỜNG SAINTENOY (CÁU TÀU LỚN)
NGANG CỬA QUAN TRẠNG-SƯ GALLOIS MONTBRUN
MÀ THƯƠNG NGHỊ— Còn về việc tờ giấy
chỉ chẳng hạn, nếu có dấu Hiệu tôi
mà không có chữ tôi ký vào, xin chú
ý ông khá lưu ý rằng đó là không phải
của tôi thật, vậy nên tôi chẳng hề
nhình biết tới tờ giấy ấy bao giờ

TẶNG-NHAI

Cần-khai

Hậu thành

Giao tiếp thương mại hội

CU LAO MÂY—CANTHO

Hội mua và bán lúa.

Định số vốn là mười ngàn ta lúa (10000 lbs)
Hầu mỗi phần là 50 tạ, hoặc muốn

hùn bạc tính theo số lúa trên đây, vì nào
muốn hùn mấy phần tùy ý.

Hội này có điều lệ, giấy tờ chắc chắn
Tính mông mún lúa chia lời.

Cúi xin quý vị sáng lòng hiệp vốn mà
lo đều ích lợi chung và mở đường thương
cho bạn mình mau nhẹ bước.

Như muốn bồi đắp chỉ trong việc hội
xin viết thư cho M. Nguyễn-văn-Tứ chủ
hội Thương-mại sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã hội cần khai.

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng
muốn bán hai sớ ruộng của ngài, ở tại
Tháp mười (Mỹ-tho) sớ thứ nhất được
46 mẫu, ở dựa mé kinh, sớ thứ nhì
được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là
kinh Tổng-đốc Lộc, kinh này xằng mới
vét lại lớn lắm, bề ngang chừng 40 thước
nên tiện bề chở lúa ruộng lắm, và như
muốn chở lúa thẳng lên Chợ-lớn đi ngã
sông Vựco cũng dễ lắm.

Hai sớ ruộng ấy đều là đất thuộc tốt
lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá
hi nữa hết; lại sáng trong đất có mười
ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sớ đất
khác kề cận với hai sớ ruộng nói trên
cây, chừng 300 mẫu, nguyên là của biếu
Speidel đã bị nhà nước tịch thâu lại và
có lẽ trong một ít lâu sẽ giao giá bán.

Hai sớ ruộng của quan giám đốc
Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới
15 ngàn gia.

AI muốn mua hai sớ đất ấy xin gửi
thư cho quan Giám đốc Quesnel tại
Saigon, hay là gửi cho sớ Nhứt trình An-
hà tại Cánh-thơ mà thương nghị và đến
xem bản đồ thì biểu rõ.

PHARMACIE SHANGHAI**TRÔNG RĂNG VÀ THAY CON MẮT**Chủ nhân **TRIỀU-GUONG**Một tiệm lớn ở tại đường Marins, số 188—**Cholon**Một tiệm mới ở tại đường Gallieni, số 3—**Saigon**

Ngang nhà giày xe lửa Saigon-Cholon gần chợ Mới)

Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đến có dùng cái nhãn «Con Bướm Bướm» làm tin, chừ quý vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn «Con Bướm Bướm» mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kéo làm thứ giả uống vào thêm hại

Bổn Dược Phòng có gửi thuốc tại nhà M. THÁI-KY-SON, ở đường Pellerin số 23-Saigon bán giảm giá của tiệm tôi, chừ quý vị ở trong Lục-Châu có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thư cho hay sang lòng gửi cách Contre remboursement. Còn tiền gửi về thân chủ phải chịu

SHANGHAI BỔ HUYẾT YẾN SƠ VÊ

(20) Thuốc bổ thần tinh thần hiệu

THẬN HOÀN

Theo đời Văn-minh này trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bệnh nhiều món đã hay, lại lịch trị vô cùng, và các Lương-y trong các nước cũng làm chứng chắc cho ta phương thuốc Tự Thận này là một phương quý lạ trong việc tráng dương bổ hính các chứng thuộc Thận rất nên đề dặt, theo thuốc này mà trị những là: Tâm, Thận bất giao sanh chứng chiêm bao đi-tinh, nếu để lâu ngày đường Ngạc quan hư xương móng hoại biến ra chứng Trệ-khi (đau giá) dùng thường thuốc này thì tráng hỏa cho mạnh môn âm nơi thận thì tức thì mạnh giới:

1.—Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém, ăn uống không đặng, giao cấu không nổi, mộng-mị đi-tinh cùng là đờn bả lạnh nơi tử cung, đờn ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc này công hiệu hơn hết, sức mới mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và âm thận thì hơn sức Lộc-phụng, thiệt là bổ thận hạng nhất trong hoàn cầu;

2.—Bàn hoàng thọ thấp, nhiệt sanh chứng: lậu trệ, ngũ lâm, mới thì dai gắt, lâu thì bãi hoại đờn điều, hay là bởi đau sang độc mà nóng nhiều thứ thuốc hại độc làm cho phát từ-vị hao thận phủ; dùng đến thuốc này cũng năng bởi bổ chơn nguyên tiêu trừ các chứng bệnh;

3.—Mỗi lưng mỗi gối, nhứt là xương cốt, đi đứng có đau không vững vàng, các chứng thuộc về cuộc chơi bởi quá độ khiến tinh thần búng rỗng, dùng thuốc này trở nên mạnh mẽ;

4.—Ti-vị hư khí huyết hao kém, hay

mệt hay mỗi đêm khuya, thường hay sông bến bởi tích trệ nhiều, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc này khai vị kiện ti châu thân an ổn;

5.—Đờn bà con gái đường kinh huyết hư huyết kinh vàng dợt ngược trệ đông khối huyết sắc bầm, sanh chứng xích đái hạ, bạch đái hạ, đường kinh trời sục không chừn, khi ít khi nhiều nơi âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc này rất hay vô cùng;

6.—Những người già cả, thận hư mang môn hỏa kém, hay dai đêm, xương cốt mỏi mệt, dùng đến thuốc này rất có tinh hổi thận, đầu già tuổi cao cũng mau có con thiệt là thuốc bổ thận rất nên công hiệu.

Như vậy nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn này trong một ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho đặng 3, 4 ngày các bệnh đến hết, mà lại mạnh mẽ hơn xưa thân thể tráng kiện, như mấy ông già, bà cả khí huyết đậm suy, tinh thần hao kém ăn uống chẳng đặng, bệnh hoạn liên niên, như uống thuốc này cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mịn màng, thêm sức sống lâu, già trở nên trẻ, còn trẻ thêm sức mạnh, có con thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay quý trong hoàn cầu.

Chừ quý vị có mua hãy nài cho đặng hiệu PHARMACIE SHANGHAI và coi nhãn «Con BƯỚM-BƯỚM» mới là thiệt thuốc của Bổn-Dược-Pông kéo làm thứ giả mạo

Cách dùng: Tối trước khi đi ngủ uống một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIA:

Mỗi hộp hai hoàn 1\$00

HIỆU MỚ'I
Trần-MạnhỞ đường mé-sông, gần cầu tàu Khách-Trú—**Cantho**

Có bán đủ thứ: Rượu-lạy, đồ-hộp, thuốc hút (TABACS ET CIGARETTES) thuốc-tây (PRODUITS PHARMACEUTIQUES) dù, nón, khăn sách, truyện, thơ, tuồng, giấy, mực, và các thứ vật dụng theo thể-cách kim-thời, vân vân.....

Kính cùny **Lục-châu Quán-tử**

Tiệm tôi mới lập, bán đủ các thứ hàng hóa đã kể trên đây; chẳng những là ngon và tốt, lại còn giá rẻ hơn các nơi

Tôi có lãnh bán CONTRE REMBOURSEMENT cho những người ở xa (ngoại quốc, hay là xa cách châu thành) có cần dùng món chi, chẳng hạn, cứ việc viết thư cho tôi thì tôi liền gửi món ấy đến cho chừ-tôn lập tức. Nói tóm lại đến là: chừ-tôn có cần dùng vật chi, ở tại Cantho có bán, thì tôi cũng có thể mà gửi ngay cho chừ-tôn đặng vậy.

Xin chừ-tôn Quý-khách, tương tình đồng-ban, ra ơn chiếu-cổ, giúp nhau, đặng mau lần-bộ trong nẻo thương-trường, thì ơn ấy rất nên thâm cảm.

TRẦN-MẠNH kính cáo.

TIỆM BÁN BÁNH MÌ**HIỆU TÂN-PHƯỚC**Đường kinh lập—**Cantho****NGUYỄN-NGỌC-NỮ**

LA CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thầy rõ, tiệm tôi làm bánh mì rỗng bột mì tây, mua tại hàng bán bột tốt có danh tại Saigon. Cách làm sạch sẽ, bánh thì dẻo trong tủ kiếng có rộng nước kiếng lên

không dẫu, ruồi bu không được lại khỏi ai sờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiếu cố giúp bang đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

Cáo bạch

Có bán cang viết "PORTE-PLUMES À RÉSERVOIR" ngòivết bằng vàng thiệt cho

"PLUMES EN OR CONTRÔLÉ"

không sét, không mòn.

Có khẩu (AGRAF) một đầu thì bút viết,

còn đầu kia thì viết chì

(PORTEMINE);

có phụ thêm 1 hộp nhỏ

dùng năm

cộng chỉ để thay. Cây viết

này nếu gìn giữ xài mười

năm không hư.

Xin đừng tưởng rằng

cây viết này giống theo

càng viết năm

cắt, một đồng của khách-trú

bán đó.

Mua về, nếu

xài không] dẫu không xứng đáng với đồng tiền thì trả lại. Bổn hiệu sẽ trả tiền lại đủ.

Giá một cây là (có hộp, có compte-goutte) 4\$50. Mua nguyên lỗ về bán là cang hơn giá nhẽ hơn nhiều.

Trở bán tại nhà in An-Nà CANTHO

HO' I DONG BANG

Trong xứ ta có lò đặc
một thứ rượu ngon lắm
kêu là **Rhum-Stella**
lâm rông bằng nước mía.

Ta nên mua rượu ấy
mà uống, vậy mới là tổ
ý binh vực cái mối lợi
trong xứ ta đó.

Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuốc nữa.

Mua uông rồi mới biết.

SOCIÉTÉ

des

SURES ET RHUMS

Cantho (Cochinchine)

Muôn mưa xin do nơi

HÃNG HẬU GIANG

DƯƠNG HÀNG

Cantho, Saigon

Baellen, Soctrang

Vinhlong

Vậy mỗi lợi càng ngày về tay đồng-chương

Lu et approuvé avant publication
Cantho., 19 Août 1919
L. Adminkrahau,
WV—